Bibliotek 1800

Vejbred

Små eventyr og legender af

Viggo Stuckenberg

Viggo Stuckenberg

Vejbred

Små eventyr og legender

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Viggo Stuckenberg: *Vejbred* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Viggo Stuckenberg: *Vejbred* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

CC BY NC SA

Eventyret

Der var engang en bondedreng, – der var altid en eller anden gang en bondedreng. Den dreng, talen her er om, var et ganske almindeligt stykke middelmådighed, som hverken blev konge eller kejser, men en skikkelig bonde lige til sin død. Der havde ikke været det ringeste at fortælle om ham, havde han ikke en dag mødt eventyret på sin vej, – det vil sige mødt Fanden, sagde han altid senere.

Eventyret eller Fanden, – hvad bondedrengen mødte, var det, der nu skal berettes.

Han stod en dag uden for den gård, hvor han tjente, og gabede og gloede på den støvede landevej og spyttede sin skygge i hovedet.

Så kom der en fin karet ganske langsomt kørende. Den var finere end nogen karet, han før havde set, og derfor gloede han på den med stor og oprigtig inderlighed. Hjulringene var af guld, kalechen af glas, på bukken sad to skønne mænd, og bag efter vognen hoppede en hund, der var så fin og så lille, at kom den bag en skærve, kunne man næsten ikke se den.

Og så holdt den vogn stille lige foran bondedrengen.

"Du dér," sagde en af de fine mænd, som sad på bukken, "nu kan du gøre din lykke!"

"Hva'?"

"Kan du se prinsessen, som sidder inde i vognen?"

"Hva'? – Jo!"

"Og den lille hund, som løber bag efter?"

"Han løber ikke, han sidder inde under vognen og lopper sig."

"Godt! Den er lille, ser du. Kan du løbe med og jage kragerne væk fra den?"

"Ja nok – ned forbi Mads Persens, men ikke længere!"

"Du får guldskillinger for det, og hænger du i, kommer du til sidst op i vognen til prinsessen, og så kan du blive prins, – men du må løbe længere end til Mads Persens."

"Hvor langt?"

"Til verdens ende!"

"Nej!" sagde bondedrengen.

Men så så han i det samme ind på prinsessen, og aldrig havde han set noget så dejligt. Og hun så ud på ham, så alting indvendig i ham flyttede sig.

"Ja!" sagde han.

"Men du må huske ikke at vende dig og aldrig se dig tilbage!"

"Ja!"

Så kørte kareten, og bondedrengen løb bag efter og slog med sin hue efter kragerne, der ville snappe hunden. Men selv var han hvert øjeblik lige ved at træde på den, for han tænkte bare på guldskillingerne og prinsessen og på, at til sidst blev han prins. Det hele gik egentlig ganske nemt, når blot der ikke var for langt til verdens ende.

Men så kørte kareten forbi Mads Persens.

"Bare du nu kan finde hjem igen!" tænkte bondedrengen, da de var vel forbi havegærdet og på en vej, hvor han aldrig før havde været. "Hvad kommer det for resten dig ved?" sagde han og tænkte igen på prinsessen og slog drabelig om sig med huen.

Men et stykke fremme kunne han ikke bare sig for at vende sig om og se, om han endnu kunne øjne den gård, hvor han vidste, hans grød stod og ventede ham.

Jo, den lå bag ved ham, langt oppe på bakken, og det syn gjorde ham kry igen. Han kunne i en snæver vending komme hjem endnu.

"Død og pine! Kragerne og hunden!" tænkte han.

Men da var der hverken krager eller hund eller vogn eller prinsesse. Han stod ganske alene midt i det alleralmindeligste solskin.

Ja – og så gik han hjem igen.

Men, som sagt, siden, da han fik forstand til at læse i Bibelen, vidste han, at det var Fanden, han havde mødt. Og kom nogen og sagde, at det var eventyret selv, og at han havde båret sig dumt ad, tav han og åd arrigt sin hårde grød.

"Ja, jeg er nu kun en ganske almindelig bonde!" sagde han, når han var færdig.

Og det samme sagde præsten – som en ros – over ham, da han døde, – "og, Gud ske lov, det er de fleste af os!" føjede han til.

Og deri havde præsten ganske ret.

Den fattige mands yngste søn

Jeg mødte ham i drømme.

Der løb en blank flod mellem brede, åbne enge. Dér lå han i græsset mellem gule kabbelejer og så på floden og lo; han var laset og så fattig ud, men hans ansigt var rundt og ungt og friskt som engen.

"Jeg kender dig," sagde jeg, da jeg så ham, "du er svinedrengen i eventyret, du er den fattige mands yngste søn."

Han rakte sig og strakte sig og så på mig, men rørte sig ikke af pletten, dér hvor han lå.

"Ja," sagde han.

"Det er dig, som vandt det halve rige og prinsessen."

Han gav sig til at stryge sit blonde hageskæg med en bred, hvid hånd og så længe ud over floden.

"Du er et barn!" sagde han omsider og rev en tot græs af og spredte den ud for vinden, så stråene blæste i vandet.

"Hvorfor ligger du her, og hvorfor er du fattig?" spurgte jeg ham.

"Ja hvorfor?" sagde han og rejste sig på albuen for at se efter stråene, som flød på floden.

"Du, som er konge!"

Hele hans ansigt skinnede som solen, og det rykkede i hans lemmer, som ville han le højt. Men så begyndte han ganske stille at kurre som en skovdue og at blæde som en rå.

"Tror du, jeg blev konge?" sagde han til sidst.

"Ja."

"Så tror du fejl! Det blev min bro'r!"

"Din bro'r, – som dragen åd!"

"Tror du også den historie?" spurgte han og lagde sig ned, som han lå før. "Naturligvis var det ham, som blev konge, han, som aldrig havde været mellem svinene, og som var flittig og pæn og brav, og som aldrig drev om i skovene og glemte at komme hjem om natten, og som aldrig sagde et ord mere end goddag og farvel! Du er et barn; det var ham, der fik det halve rige og prinsessen med."

"Og du?"

"Jeg?" Og hans øjne spillede som aprilsol over strandens våde sten, "ja, vil du vide det," sagde han, "så blev jeg havekarl, og vil du vide mere endnu, så var det mig, der bragte prinsessen blomster tidlig om morgenen, når min bro'r gik i staldene og blev længe borte, og det var mig, som kom op og kæmmede hendes hunde, når kongen red mange mile ud i landet. Ja det var mig!" fortalte han og så op i luften og smilede, som om han lå på bolster og drømte.

"Og nu sidder du her?"

"Ja – og ser på solen og velsigner alle kongeriger og lande, hvor himlen er ovenover og jorden nedenunder."

"Og når du går herfra?"

"Så skal jeg videre."

"Hvorhen?"

"Ja hvor ved jeg det!"

"Og prinsessen?"

"Der er flere prinsesser end en!" sagde han og rejste sig, "og den hele verden er større end det halve rige!"

Og så drev den fattige mands yngste søn hen over engen og borede sin hånd i manken på en hest, som gik løs og græssede,

og sprang på dens ryg og red mod horisonten.

Han lignede en stor skovens fugl, der fløj i sol hen over jorden.

Prinsen, som vandt

Jeg ser for mig en stor sal med marmorgulv, hvor solskinnet ligger i hvide striber, og med hvælvet, himmelblåt loft, hvor stjerner er malet i guld. Væggene er blanke som vand, og luften fuld af duft fra blomstrende linde, og som spurve i en allé hvisker og smisker hoffets herrer og damer mellem de slanke søjler.

Men på marmorgulvet lige foran tronen står en ung mand og stirrer på prinsessen, der er skær og skøn og dejlig som et daggry. Det er ham, der vandt hende, prinsen, den modige, stærke, stolte. Hans blik er ømt som en sommernat, hans mund kruset og frisk som havets småbølger, og hans ansigt lyser af mild glæde.

"Nu er lykken min!" siger han og tier længe og ser på prinsessen, der rødmer og bøjer sit dejlige hoved. "Nu er min længsel død og min sidste sorg. Jeg har ingen minder. Jeg ved intet om dagen i går, – mit liv hviler. Jeg ved kun dette øjeblik, jeg ved kun dig!"

Og han ser på hende og tier og breder sine arme ud imod hende.

"Fra i dag," siger han, "fra i dag er tiden død og min ungdom evig og min glæde så mangfoldig som blomsternes støv. Du, der er dejlig som livet, i dag er du min!"

Og han går op ad tronens trin og løfter prinsessen i sin favn og trykker hende til sig og kysser hende længe og står der rank og ung med hende i sine arme, mens luften fyldes af kvidrende fugles sang.

Men da han omsider hæver sit hoved, ser han den gamle konge i salen, den gamle konge, som for en menneskealder siden vandt prinsessen og det halve rige. Han er standset ved tronens fod og står og ser på de to, som er unge. Han er mager som døden, gul som gærdets bladløse pil en vinterdag, hans læber er grå som ler, og hans blik som et frosset kær.

"Ja – nu er lykken din!" siger han, og hans stemme er som visne blades raslen i blæst, og guldkæderne om hans hals klirrer svagt, som om han skælver, "og dit mod er stærkt som dine lemmer og din tro som dit blod. Og aldrig mere skal du jage lykken mellem de grå bjerge og over de vide stepper, og aldrig mere skal du sove på en dugget tue og vågne og tælle himlens stjerner over dit hoved, og ingen morgen skal høre din sang i de ensomme skove. Thi dit ridt er endt, og årene vil gå og gå, og du vil sidde dér og tiden være død om dig og det du vandt, død som en sluttet sang."

Og den gamle konge går tavs ud af salen, og hvor han kommer frem, slukkes solen over gulvets marmor, og luften køles.

Dragens hjerte

Der gik en gang stor rummel af en ond og uforbederlig drage. Den holdt til på et sted, hvor det var meget vanskeligt for de fleste at komme, og dér sad den med sin bortførte prinsesse. Bortført var hun, det vidste alle og enhver, og de, der vidste mindst, vidste altid så meget, at hvordan det end forholdt sig, godvillig gå sin vej med en drage, det gjorde ingen. Ingen – "undtagen," sagde den lille pukkelryggede skomager, der boede lige over for kongens slot og havde syet både det første og det sidste par sko til prinsessen, "ingen, undtagen…", men mere sagde han aldrig. "Fanden forstå sig på kvindfolk," sluttede han altid af, "*jeg* gør det ikke!" og det, forstod folk, var sandhed. For skomageren var jo vanskabt, og kvinder, vidste de, er fordringsfulde.

Mange år var gåede. Væk var prinsessen og hele landet fyldt af jammer over det, hun måtte døje. Rygtet gik, som rygtet plejer at gå. Alle vidste besked om elendigheden, skønt de enkelte, der havde vovet sig til dragens hule, var kommet hurtigere ud end ind og aldrig havde set andet end dragens rædsomt knyttede lodne næve. Hver evige dag stod det samme avertissement i alle landets blade: "Den, som dræber dragen, skal få prinsessen."

Så en skønne morgen stod der i de samme blade, at nu havde den pukkelryggede skomager taget affære. Der blev straks gjort en revy med megen lystighed. Skomageren var at finde i den, og folk lo sig den halve forstand fra.

"Hvorfor løb du ikke efter dragen straks?" spurgte de spydige mennesker, og det er forbavsende så let, alle mennesker bliver spydige.

Skomageren gnubbede sit begede hageskæg.

"Fem år er ikke det samme som én dag!" sagde han. Og den bemærkning, var der ingen, der forstod.

Men han rejste.

– Alle de andre, der var rejste før han, havde fået ministeriel understøttelse, men han fik ingen.

Og han kom til dragens hule.

Det var dragen selv, der lukkede op, og han lukkede ham helt ind.

"Tænkte jeg det ikke nok!" sagde skomageren ganske højt.

"Hvad behager?" spurgte dragen og så adspredt på ham.

"Ingen kan være ond mod en vanfør," smiskede skomageren.

Men i det samme fo'r dragen afsted og var borte. Der stod skomageren, og der sad prinsessen, og nu var de ene hjemme.

"Det går, som jeg tænkte," sagde skomageren.

"Hvad behager?" spurgte prinsessen og så helt adspredt på ham, akkurat som dragen.

"Det er fem år siden, I løb jeres vej sammen!" sagde skomageren.

"Ja, hvad så?" spurgte prinsessen og lod, som hun var ligegyldig, men skævede hele tiden til ham.

"Jeg kan tænke, du trænger til at røre benene igen," sagde skomageren og gjorde med sin krumme tommelfinger en bevægelse hen imod døren, "akkurat som din mand."

"Frier du til en gift kone?"

"Jeg taler til et kvindfolk."

"Du er ikke bange af dig."

"Jeg bruger min forstand."

"Du må dræbe dragen først," hviskede prinsessen og blev ganske rød og slog øjnene ned og slog dem op igen og så på skomageren så forlibt, at han måtte trippe på benene.

"Tænkte jeg det ikke nok, det gik gesvindt!" sagde han.

"Han bærer ikke sit hjerte på sig!" hviskede prinsessen og tog hans hånd.

"Så finder vi det dér, hvor det er!" sagde skomageren og kyssede hende på hånden.

"Det ligger i et æg, som bæres i en and, som svømmer i en brønd ..."

"He!" lo skomageren og kyssede hende midt på munden.

Så gik han.

Men om aftenen kom han igen, lige en halv time efter, at dragen var kommet hjem. Det var dragen selv, der lukkede ham op.

"Er du der igen," sagde dragen, "hvad er det, du slæber på?"

"En gave til dig for din gæstfrihed," pustede skomageren og slængte en stor sæk på gulvet.

"Den ser ikke lille ud!" sagde dragen.

"Det er den heller ikke!" sagde skomageren, "vend dig om, mens jeg pakker den ud!"

Og dragen vendte sig, og skomageren løste op for sækken og halede et helt kvindfolk ud af den, en køn ung pige. Men hun var død. Hans skidne kniv sad hende i hjertet.

"Nu må du gerne se!" sagde han.

Dragen vendte sig og så, – da blev han så blå som en isklump, og hans arme krummede sig som to træstammer på et bål. Så

faldt han bag over og var død med det samme.

"Jeg tænkte det nok," sagde skomageren, og så pegede han på den døde pige, "jeg fandt hans hjerte!"

Og prinsessen kyssede ham og klappede ham og løb hjem ad slottet til med ham.

Men hun kom hjem længe før han, og da han meldte sig hos kongen, var hun gift med en, som ingen pukkel havde.

"Jeg tænkte det for resten nok!" sagde skomageren.

Klods Hans

Der vokser en skov rundt omkring det slot, hvor Klods Hans er konge, og hag ved skoven ligger det åbne land, grønt og brunt og gult og med veje, der løber til verdens ende.

Det er en varm sommerdag, og det er inde i skoven. Dér sidder Klods Hans, kongen, midt ude på stammen af en el, som vinden har fældet tværs over skovens å. Han støtter ryggen mod en gren, der rager lige i vejret med alle blade og de øverste kviste brune og visne. Hver gang han flytter lidt på sig, ryster grenen, og dens blade rasler, og der falder et par ned på den blanke å, hvor de driver ind til bredden eller sejler langsomt bort.

Klods Hans sidder og meder, og nede i vandet dingler hans bens spejlbillede med de hvide strømpesålers fodflader vendt op imod ham, og medestangens lange spejlstreg skælver og bugter sig for hver sagte vind som en stor, tynd orm på åen, der er grøn af skovens løv over ham og blå af store skjolder himmel.

Inde på bredden, hvor ellens rødder rejser sig lodret, står hans sko med mosemuld op over snuder og hæle, og ved siden af skoene ligger hans kongelige kåbe krøllet og med visne strå stikkende i ryggens skarlagen.

Klods Hans sidder og fløjter ganske sagte, og en gang imellem drejer han hovedet og spytter ind i ellestammens krone af vissent løv.

Så holder pludselig fuglesangen omkring ham op, og en finke kommer strygende over åen og ind under den anden breds blade, og lidt efter en stillids og mange små fugle i flok.

Han drejer hovedet halvt ind mod bredden, hvor hans sko står, og sidder og lurer, med pandehuden skudt i vejret og opspilede øjne, der ikke ser på noget, og hans ben holder op at dingle.

Det rasler og knaser inde i skoven, som når grene bøjes til side og tørre kviste trædes itu, og støjen kommer nærmere, og så dukker der en dreng, grøn som en græshoppe, frem inde ved ellestammens rod.

"Jeg skulle hilse," siger drengen og står forpustet stille og ser på Klods Hans, "jeg skulle hilse og sige, at ministrene venter."

Men Klods Hans har hurtigt taget øjnene til sig og løfter på medestangen for at få snøren længere ned ad åen. Han fløjter så småt igen.

"Dronningen ligger i vinduet og kalder!" siger drengen spagfærdig.

Klods Hans svarer slet ikke; hans ben dingler besindigt under ham.

"Jeg skulle hilse og sige," stammer drengen lidt efter – –

Men Klods Hans har siddet og vredet en kæp løs i ellens krone, og nu hiver han den ind og rammer drengen over benene.

"Skal du stå der og skræmme fiskene!" snerrer han og låner drengen et par øjne, der driver ham langsomt afsted den vej, han kom.

Og lidt efter lidt fyldes på ny skovens stilhed af fuglenes sang. Men Klods Hans fløjter ikke, og hans ben hænger stift ned.

Da bryder der ovre fra den bred, hvor ellens krone ligger, en støjende fnisen frem, og Klods hans, som trevent retter sig, ser

et rødhåret, fregnet pigeansigt skinne mellem de grønne buske og se på ham med to kåde, lattersvømmende øjne.

"Hvad skader der dig!" farer det ud af ham som et hundeglam.

"Nej, sikke kunstig du dog ser ud, Hans!" ler pigebarnet og bliver ved at holde sine glade øjne på ham.

"Hvem har haft bud efter dig?"

"Du behøver da ikke at være så kongsk straks, Hans! Man har vel lov til at se på dig!"

"Du har lov til at passe dine egne sager, tænker jeg!" mumler han og ser opmærksomt på sine strømpefødder.

"Sikken en fin vest, du har på. Har dronningen syet den? Det er noget værd at være gift med en dronning, kan jeg tro!"

Klods Hans spytter ned i åen:

"Hvis du ikke haster væk," siger han og klemmer fast om medestangen – –

"Jøsses, hvad så, Hans?"

Klods Hans svarer ikke straks; han har fået øjnene fra strømpefødderne og sidder og skæver ind til hende.

"Høster I ikke i dag, siden du går her og glaner?" spørger han så og skubber sig, som om han satte sig bedre til rette.

"Nej, det kan du da sagtens vide."

"Rugen må da være moden på Mads Anders banke!" siger han og bliver ved at se på hende,

"Nej ikke før om et par dage, hvis vi beholder solskinsvejr. Måske I slår jeres allerede inde på slottet?"

"Har der været megen morskab på gårdene i vinter, Stine?" spørger han en stund efter.

"Ja, syv dansegilder og barnedåb hos Jens Nielsen."

"Syv?"

"Se, hvor nådig du ser på mig, Hans!"

"Du er blevet farlig pæn, Stine!"

Pigebarnet ler.

"Sikke noget at sige for én, der har fine damer at svinge hver dag! Farvel, Hans!"

"Har det sådan et jag, Stine?"

"Ja, for der er dans på kroen i eftermiddag, og så kan jeg jo sige, jeg kan hilse fra dig!"

Klods Hans sidder et øjeblik ganske stille. Så falder medestangen med et klask ned i åen og lægger sig på tværs i strømmen, mens han entrer ind gennem ellens krone, så grene knækker og store stykker frønnet bark løsnes.

"Hvad er det dog du gør, Hans! – Nej, Hans! Hans!"

... Men da solen går ned, kommer ud fra skoven en karl i gul silkevest, og en rødhåret, fregnet pige. Og de styrer i hast deres vej ud over det åbne land, der ligger grønt og gult og brunt, med dans på kroen og med veje, der løber til verdens ende, mens skyggerne falder lange over skarlagenskåben og den aftengrå å og fylder med skumring skoven, der vokser om slottet, hvor ministrene venter, og dronningen ligger i vinduet og kalder.

Kongens datter

Der var engang en konge, og han havde en datter, og det var den dejligste prinsesse, der var kommet til verden i nogen konges slot. Hun var så sart af lød som en sommerdags hvide sky og så fin af lemmer som et egern, og så havde hun et par brune øjne, der kunne lyse og lyne, så de bragte den fra sans og samling, der så ind i dem. Hendes fødder var som to små duer, og blot hun satte sin tåspids lidt fastere på det blanke, mælkehvide gulv, lå hele hoffet og den gamle konge ned på næsen foran hende, og ingen af dem rejste sig, før de havde hørt, hvad hun ville; så fo'r de afsted imellem hverandre, for alle måtte de tjene hende.

Men så skulle en dag det sørgelige hænde, at prinsessen var borte og ikke til at finde nogen steds. En ond trold havde taget hende, og der var stor jammer i det ganske rige. Alle prinsessens hunde lå og døde; de ville ikke spise og ikke flytte sig fra deres broderede måtter.

Og så gjorde kongen, som alle konger gør i det tilfælde, han lovede prinsessen og det halve rige til den, der kunne fri hende fra trolden og bringe hende levende tilbage.

Alt, hvad der var i landet af unge mænd på tyve år, drog afsted; men de, der var bare én dag ældre, blev hjemme og lod som ingenting.

Mellem dem, der drog ud, var der en fattig væversøn, en pur ung knøs. Han var en dag blevet bidt af en af prinsessens hunde, og prinsessen havde med sin egen mund skældt ham

frygtelig ud. Og siden den dag gik han om og elskede hende over alle grænser.

Han drog hjemme fra, som han gik og stod, i vadmel og træsko, og da han havde gået et helt år, kom han ind i en stor skov, hvor træerne stod så tæt som garnet på hans faders væverstol. Han sled sig dybere og dybere ind i skoven, og det eneste sæt tøj, han havde, blev revet i laser, og på hans arme og ben sad der lange blodige rifter.

Det var ikke til at skelne nat fra dag i den skov.

Men da væversønnen havde stridt sig frem i nogen tid, hørte han pludselig et stykke foran sig et svært spektakel. Han blev stående, hvor han var, og da han var kommet sig af sin forskrækkelse, kunne han høre, at det var to, der skændtes.

Den ene stemme brasede løs og knagede af raseri, som når store træer fældes.

"Lysk mig!" skreg den.

"Det er trolden," tænkte væversønnen.

"Lysk mig!"

Så var der en, der lo, og væversønnen kunne straks høre, at det var prinsessen, for netop sådan havde hun lét den dag på landevejen, da hunden bed ham.

"Jeg har ædt fem og tredive prinsesser, og de var federe end du!" hvæsede trolden.

"Stakkel!" hånede prinsessen.

"Tir mig ikke!"

"Tag dine væmmelige fingre til dig!"

"Spytter du på mig?"

Og så rumlede og buldrede det som det frygteligste tordenvejr, væversønnen nogen sinde havde hørt.

"Skab dig ikke!" kom det ganske roligt med prinsessens stemme, da bulderet var ovre.

"Du har flyttet alting om i hulen, så jeg ingenting kan finde, og ingenting står, hvor det skal!" drønede det som fjerne jordskred.

"Det står, som jeg vil have, det skal stå!"

"Man kan knap være, hvor man selv bor!" murrede det som bjørnebrum.

"Gå dog endelig, kære! Jeg holder ved Gud ikke på dig!"

Så hørte væversønnen trin trampe bort igennem skoven; det lød, som om de to slotstårne derhjemme havde sat sig i march ned gennem slotshaven.

"Sådan en," knurrede det langt borte fra, "som man ikke engang tør æde!"

Og så blev det endelig stille i skoven.

Men væversønnen klemte sig videre frem mellem stammerne, og så stod han med ét over for prinsessen. Hun sad på en stor sten foran en hule og kæmmede sit dejlige hår. Der, hvor hun sad, var der akkurat så lyst som hjemme i kongens tørveskur, og man trådte i kvas og brækkede grene.

"Kom!" sagde han; mere kunne han ikke få frem, for prinsessen sad og så på ham med sine vidunderlige øjne; de skinnede gennem det løste hår. Hun svarede ham slet ikke, men satte ganske langsomt sit hår op.

Og da hun var færdig med det, gik hun ind i hulen.

Væversønnen stod og rystede af elskov og af skræk, for kom nu trolden, var hans liv omme, vidste han.

Men så viste langt om længe prinsessen sig igen. Hun havde en stor bylt i hånden.

"Tag den!" sagde hun.

Og da han blev stående dér med bylten og trimlede over de knortede grene under hans fødder, rynkede hun brynene, og hele hendes fine lille legeme knejsede.

"Nå – bær mig!" sagde hun.

Da fo'r al væversønnens elskov ham til hovedet, og ganske svimmel bøjede han sig og fik hende op på sine forrevne arme.

"Løb så!" sagde prinsessen.

Og væversønnen løb med prinsessen og bylten ind gennem den tætte skov, hvor der slet ikke var til at løbe. Og hver gang han var ved at segne, huggede hun ham med hælen lige under hjertekulen og rykkede ham i håret og skammede ham ud, og hver gang tog han fat på ny og undrede sig over, hvor stærk hans lykke gjorde ham.

Men langt var de ikke kommet, før de hørte trolden træde skoven i stykker bag dem.

Væversønnen blev lige så hvid i ansigtet som en tallerken.

Men trolden, – – trolden, han blev stående inde mellem stammerne og strøg sig med sin svampede næve over sit lange græsskæg og stirrede efter dem og så ud, som tænkte han forunderlig dybt.

Og mens væversønnen sled af sted med prinsessen, hvis hud var sart af lød som en sommerdags hvide sky, hvis lemmer var fine som et egerns, gav trolden med ét som et lettelsens grynt fra sig og vendte langsomt om.

Og væversønnen kunne længe høre, hvor han rumsterede og flyttede om derinde i hulen bag stammerne, og alt imellem lød det, som nynnede trolden, og sommetider klang det, som fløjtede han.

St. Annaland

Hele slottet summede af musik. Der var frit rykind for alle landets mænd og kvinder og for alle deres børn. Alle døre stod på vid gab, og alle vinduer var slåede op. Ud af to fag på anden sal lå seks musikanter og blæste på klarinet hen over hovederne på alle de borgere, der trådte dansen i slottets gård.

Det var St. Annalands fødselsdag, og St. Annaland var kongens datter, og hun blev sytten år. Og der var ikke en blandt alle de unge mænd, der dansede, som ikke trods dans og solens hede var bleg af forelskelse i St. Annaland.

Men der var en, som havde mod til at sige det, og det til kongen selv. Og det var endda kun en fattig prins, der ikke havde mere end et slot, som var meget gammelt, men til gengæld så det uhyre romantisk ud.

Han gik op ad alle trapperne og ind til kongen selv, dér hvor kongen stod i sin dagligstue.

"Giv mig St. Annaland!" sagde han.

Kongen satte begge hænder i siden og stak sin næse lige ind i hans ansigt.

"Kan du føde din kone?" spurgte han.

"Ja!" sagde prinsen.

"Kan du slå dine fjender?" spurgte kongen.

"Jeg har ingen!" sagde prinsen.

"Jamen du får!" hvæsede kongen.

"Så slår jeg dem!" sagde prinsen.

"Gør du det?" sagde kongen, "… misundelse, nag, ondskab, – slår du dem? Dem har aldrig nogen slået. Gå din vej og pral

ikke. St. Annaland skal ikke gifte sig!"

Og så gik prinsen, meget mere bleg end han var kommet.

Men da han var nået midt på den store trappe, kom der én løbende efter ham.

Og det var St. Annaland selv.

Hun havde stået i dagligstuen og set sig forelsket i den blege prins, og så var hun smuttet efter ham. Og før han fik vendt sig og set, hvem det var, havde hun slået armen om hans hals og kysset ham.

"Du må ikke være bedrøvet!" sagde hun.

Prinsen vendte sig forundret. Men da han så, at det var St. Annaland, slog han armen om hende og løftede hende op til sig, svøbte sin hvide kappe om hende, og uden at nogen mærkede det, bar han hende bort med sig.

Så boede de sammen i den fattige prins' gamle, romantiske slot mange muntre år. Kongen så de aldrig, men det gjorde ikke noget. Der kom slet ingen til dem, og det gjorde heller ikke noget.

Den første, der langt om længe kom, det var kongens foged. Han gjorde udlæg i det gamle romantiske slots østre tårn, for der var noget, prinsen ikke kunne betale.

Og den anden, der kom, var den samme kongens foged, og nu gjorde han udlæg i det vestre tårn. Og tredje gang kom han og satte dem ud på landevejen.

Prinsen hang med hovedet, men St. Annaland tog ham ved hånden og trak hans hvide kappe hen over sig, netop sådan som han selv havde svøbt den om hende den dag på slotstrappen. Og så vandrede de ud i verden.

"Hvad er det, du læser i?" spurgte St. Annaland en dag, de sad på en grøftekant midt i den lyse sommer.

"En bog om sandheden!" sagde prinsen.

"Du ser så fortvivlet ud!"

"Sandheden er fortvivlet!" sagde prinsen.

Lidt efter faldt prinsen i søvn. Men da han vågnede igen og ville læse videre, fandt han bag alle bogens blade en friskplukket blomst. Og ved siden af ham sad St. Annaland og nynnede en vise og havde favnen fuld af blomster. Da pillede prinsen blomsterne ud af bogen. Blomsterne beholdt han, men bogen lod han ligge. Og videre gik de, og så begyndte de at møde onde drager.

"Jeg savner min bog!" sagde prinsen, "hvad skal det alt sammen blive til? Jeg vil læse om sandheden, sandheden er fortvivlet!"

"Nej, slå dragerne!" sagde St. Annaland.

Og prinsen slog dragerne, både den ene og den anden. Og en skønne dag, han havde dræbt en særlig stor, stod han og St. Annaland pludselig i en herlig slotsgård.

"Hvad er dette?" spurgte prinsen.

"Dit og mit slot!" sagde St. Annaland.

"Det ligner ikke det gamle."

"Nej," sagde St. Annaland, "det er fyldt med alt det, du undervejs har vundet."

Da så prinsen længe på St. Annaland.

"Hvem er du egentlig?" spurgte han.

"Å, bare én, der har gået ved siden af dig hele vejen."

"Nej," sagde prinsen, "du har ikke gået ved siden af mig. Jeg kender dig, og jeg kender dig ikke. Du er livet midt i mit hjerte,

alt det lyse, som vinder!"

Men hun lo og førte ham op ad slottets trapper.

"Nej, jeg er bare St. Annaland!" sagde hun.

Sne

Det er langt herfra, langt borte i det land, hvor alle eventyr foregår.

Dér ligger derude på en flad, snedækket, uendelig øde mark en faldefærdig hytte; og inde i hyttens eneste rum sidder en krumrygget olding og ånder på rudens is og stirrer ud over den ensomme sneflade, der er tom og kold og uden spor, hvid og livløs helt ud til horisontens frostblå skyer. Den gamle mands ånde ruller sig som tynd, grå damp op over ruden, frosten knager i træværket, kulden derudefra sniger sig ind gennem revner og sprækker, og ned fra tagskægget hænger lange istapper som tremmer for vinduet.

Den gamle rører sig ikke af pletten; det er næppe, han glipper med øjnene, så uafvendeligt stirrer han ud mod horisonten. Der ude, yderst ude, hvor den flade, hvide snemark tegner sin lige kimmingslinje hen ad den mørke himmel, bølger det langt nede som striben af et hav, der ruller sø efter sø langs ad landet, langsomt og evindeligt.

Det er menneskehedens ungdom, der drager mod slottet, hvor prinsessen vindes og det halve rige.

Og den gamle stemmer hænderne mod den kolde karm og panden mod den isnende rude, og hans mund mimrer, som om han ville tale; men ikke en lyd kommer over hans læber. Han er stum som den, hvis sjæl bærer en sorg, ingen og intet har bod for; hans blik er stirrende stift og grådløst som hos den, der ser liv visne og ødes og ikke kan hjælpe; kun hans hjerne lever;

tungt og monotont strider den med evindelig den samme tanke, den samme uhjælpelig golde, den at standse skaren.

Men om han råbte, ville de ikke kunne høre ham; hans stemme ville lyde dem som en fugls skrig over deres hoveder, og ingen ville se ham.

Thi derude i horisonten, hvor de drager, er hans hvide snemark at se til som et vænge, dækket af tusindfryd og snerler, og hans hytte et jasmingemt bo for kys og favntag og drømme, og vinterhimlens kolde, tunge skyer sommerens blåeste luft. Og frostens døde tavshed over den hvide mark høres som usynlige lærkers kvidder. Det gror og grønnes og blomstrer til begge sider, og langt forude ligger slottet med prinsessen og det halve rige og er som en sang på tungen.

Dag ud og dag ind sidder den gamle og stirrer, og aldrig standser skaren derude, og aldrig rider den sidste mod slottet. Men rundt om véd han øde marker og ensomme hytter, hytter, som står tomme og venter, og hytter, hvor oldinge sidder som han og stirrer gennem frosne ruder ud i en vinter, som ikke skifter, som er evig den samme, kold og hvid, som mindet om det, der er evig dødt – –

Ud i den vinter, som er dragen, der langsomt sluger dem, der aldrig vandt prinsessen.

Det store eventyr

Der drog en sky højt oppe under himlen. Nede på jorden var det nat og mørkt, lygterne brændte i byernes gader, og ude over landet glødede små ruder, ensomme og fjernt fra hinanden. Langs de øde, lange veje susede træerne sagte, alle jordens mennesker havde lukket sig inde i deres firkantede stuer og sov eller sad ved deres lamper; alle havde de gemt sig for natten – undtagen de, som var fattige og ingen steder havde at skjule sig.

Og så drev skyen hen over jorden. Mellem stjernerne stod himlens dybe mørke, men så kulsort var skyen, at dette mørke lyste som hvid em, hvor skyen drog frem.

Skyen drev ganske langsomt og tungt, som hang den deroppe og stirrede ned på jorden – – og søgte at finde rede i et eller andet nede mellem vejenes træer og byernes huse.

Og – her begynder det, som er eventyret – skyen stirrede virkelig. For skyen var ingen almindelig sky, men et eller andet af den slags væsener, som der er så rigelig plads til mellem himlen og jorden, og som driver deroppe og ellers ingen ting bestiller. Og det, skyen hang og stirrede for at finde rede i, var intet mindre end menneskenes liv. Den skulle finde rede deri, for alle ånders herre havde bestemt, at nu skulle den, der havde været sky og drevet om så længe, endelig en gang selv blive menneske mellem de andre mennesker. Det var en straf, fandt den, og den ville nødig. Men blev den træt, havde alle ånders herre sagt, kunne den jo komme og klage og for resten stole på hans nåde.

Over en stor villa i udkanten af en by hang den stille og stirrede ned på lampelyset, som fra åbne vinduer lå ud over havens buske og blomster. Mange stemmer, latter og sang lød op til den. Men pludselig tav det alt sammen, og den hørte en mand tale alene. Han talte ganske dæmpet, og dog hørte den hvert ord, han sagde.

"Ja," hørte den ham sige, "således har livet formet sig for mig, at jeg forlader Eder og Eders hjem og søger ud, hvor der ingen mennesker er. Jeg har været fattig og rig imellem Eder, fuld af lykke og bedrøvet, trofast og troløs som I. Men Eders sjæle fylder mig med for stor en fryd og for dyb en sorg, og Eders billeder stivner for mig. Jeg vil bære Eders billeder med mig og se på dem som på de guder, der dannede mig og døde, som på gamle, forstenede guder for godt og ondt. Jeg har ofret til Eder, så længe I har levet om mig. Nu fylder I mig med tavshed, og jeg ved hverken smil eller suk for Jer og det, I er. I dannede mig mit liv i Eders eget billede, men jeg kender det ikke og vrister det fra Jer!"

Og så hørte skyen en dør gå op og blive lukket igen, og den så en skikkelse drage fra villaen ud i mørket.

Og så drev skyen langsomt og tungsindig videre, ind over byen og hen over en gade, hvor en mand og en kvinde gik og talte sammen.

"Gå da, hvorhen du lyster!" hørte den kvinden sige. "Men går du nu, er al ting forbi imellem os, og jeg kender dig ikke mere!"

Manden bukkede og smilede og rakte sin hånd frem som til høflig afsked. Men hun rørte ikke hans hånd.

"Jeg er så stolt som du! – gå!" sagde hun.

Og så vendte hun sig fra ham og næsten løb sin vej. Men han blev stående et øjeblik. Så rettede han sig som lettet for en byrde, så på sit ur og tændte en cigar.

Og skyen drev videre hen over en anden gade. Der stod to mænd uden for en port. De så fattige ud, men op af lommerne halede de sølvske efter sølvske.

"Du," sagde pludselig den ene, "tror du, nogen er så lykkelig som en kæltring, der har været heldig?"

Og så smålo de begge to.

"Alligevel," sagde lidt efter han, der havde talt først, "nu stjæler vi ikke tiere! Dette var sidste gang!"

Og videre drev skyen, og over alt så den det samme triste, mennesker, som skiltes og rev sig løs og begik, hvad de ikke ville begå, og svor i længsel efter fred og lykke at forbedre sig, så dette blev deres jammers sidste aften. Skyen fik stor afsmag for det at blive menneske, og da dagen kom, drev den ud over havet for ikke at fristes til at krybe i menneskeskikkelsen straks.

Men næste aften drev nysgerrigheden den ind over land på ny, den måtte se disse mennesker fra sidste nat, de, som havde brudt med deres elendighed for at leve i ny lykke.

Så drev den ind over staden.

Nede i en skummel baggård stod der to fattige mænd og arbejdede lydløst ved en dørlås.

Et øjeblik blev skyen forundret hængende. Så drev den uden at begribe ud over gaden.

Der nede i gaden gik en mand og en kvinde og holdt hinanden i hænderne, som ville de aldrig slippe, – og det var den mand og den kvinde, der den foregående aften skiltes for evig.

Men skyen drog i et sus bort fra de forunderlige menneskers by og ud over den ensomme landevej.

Der gik en skikkelse dernede på vejen; den løb mod byen så hastigt, som flyede den mørket og ensomheden bag sig, som dreves den af længsel efter at høre mennesker tale og se dem om sig. Og skyen kendte i skikkelsen den mand, der i aftes forbandede menneskene og viede sig til ensomheden.

Da lo skyen, lo pludseligt som under en uhyre forståelse af det hele, og tog med et smil et menneskes skikkelse på sig.

Men oppe i Himlen sad alle ånders herre og ventede det ene år efter det andet på, at skyen skulle komme og bede om benådning. Skyen kom ikke.

Da kaldte han den forundret til sig og tilbød den sin nåde.

"Har du intet at bede mig om?" spurgte han.

Men den forhenværende sky rystede på sit menneskehoved.

"Er du ikke snart træt?" spurgte han videre.

"Herre," svarede den forhenværende sky, "ser du da ikke, at jeg elsker menneskene, hvert eneste et, stodder og konge, skurk og kristen, elsker dem alle for det liv, de lever! – O, Herre, lad mig være menneske til evig tid!"

Skrædderen, digteren og kontorchefen

Der var fest hele landet over. Alle landets store mænd holdt femogtyve års jubilæum, vel at mærke femogtyve års jubilæum som store mænd. De kom sammen i hovedstaden, og dér drog de i procession og holdt møder og roste hverandre, og hver enkelt imellem dem målte i smug sin storhed med sin sidemands og fandt sin egen størst, men til hverandre sagde de, at de var alle sammen lige store. Og på festens sidste aften kom de sammen i byens største sal og spiste og roste hverandre på ny, og de, som ikke var dus, drak dus.

Imellem alle disse store mænd var der en skrædder, en digter og en kontorchef. De var lige så store som alle de andre; det vil sige, digteren var den største digter, skrædderen den største skrædder og kontorchefen nummer et på sit område, og så sad de sent på natten alle tre sammen ved et bord og drak og talte sammen.

"Ja," sagde digteren, "mit fædreland skylder mig meget."

"Skål!" sagde de to andre og så, fyldte af begavet forståelse, på ham. Men skrædderen følte sig vittig og missede med øjnene og føjede til: "Store ven, alligevel ikke så meget, som *du* skylder mig."

Digteren tog sin stok og skrev på gulvet et stort tal.

"Skrevet i sandet!" sagde han.

"Ja," sagde kontorchefen, "hvor sad vi nu, hvis jeg ikke var den embedsmand, jeg er?"

Og skrædderen så på digterens frakke og på kontorchefens bukser.

"Hvem var I," sagde han i sin skrædderstorhed, "hvis ikke *jeg* havde skåret Jer tøjet til?"

"Skål!" sagde de alle tre, "Gud bevare os hver på *sin* plads – for samfundets og vort elskede fædrelands skyld!"

Men i det samme kom Fanden til og satte sig hos dem.

For Fanden var med ved jubilæet. Han gik omkring imellem de store mænd og så ud som alle de andre. Han lignede dem ganske, og de syntes alle sammen, de kendte ham, skønt ingen rigtig kunne mindes, hvad navn det var, den mand bar på listen. Men du sagde de til ham som til en gammel bekendt, for hvad så mandens navn var, sammen med ham havde de alle sammen været før – så meget vidste de.

"Nå," sagde Fanden, "ja, de store evner leve!"

"Din frakke sidder strålende!" sagde skrædderen.

"Ja, den har *du* syet!" sagde Fanden.

"Din stemme er bedårende!" sagde digteren.

"Dine vers har skolet den!" svarede Fanden.

"Du sidder på en stol som en gentleman, som var det mig selv!" sagde kontorchefen.

"Jeg har lært det af *dig*!"

Da greb henrykkelsen dem på ny, og atter måtte de prise et samfund, der bares af sådanne mænd.

Men så faldt de i søvn, og så fo'r lystighedens djævel i selve Fanden, og mens de sov, byttede han deres sjæle om.

Og dagen efter og mange år i rad skar kontorchefen bukser, og skrædderen gjorde vers, og digteren skrev ikke andet end tal, – og samfundet holdt endda.

Det allermærkeligste var nu, at ikke et menneske opdagede forandringen.

Den historie havde Fanden megen morskab af.

Der var engang en vissen kærling

Der var engang en vissen kærling. Hun havde valgt sig den bestilling at gøre livet surt for folk, og det lykkedes hende i reglen over al måde. Der var ikke det menneske til, som hun ikke havde haft fat i, og når hun gik fra dem, sad de alle sammen og var lede og kede af at leve længer, og det blev de ved med, lige til de døde.

Hun kom i reglen til folk, når de sad allerbedst i det, helst i deres ungdom. Så jamrede de højest, og så havde den heldige kærling størst fornøjelse af sit arbejde. Det skulle aldrig fejle, hun kom til hver og en.

Og til den unge mand, som denne historie handler om, kom hun også.

Det var aftenen før den dag, han skulle holde bryllup. Han sad i sit ungkarleværelse og tog med glade øjne afsked med sin tilrøgede hybel, afsked for evig. Da ringede det. Det var kærlingen, der havde fået postbuddet til at gå op med et brev til den unge mand. Og i det brev stod der, at han var opsagt der, hvor han tjente sine penge.

Han blegnede. Og kærlingen, som så gennem nøglehullet, nikkede og nikkede. Men så lagde den unge mand sin knyttede hånd på sit bord.

"Skidt!" sagde han, og så puttede han brevet i kakkelovnen.

Men igennem nøglehullet peb det fortrydeligt, som al blæst piber gennem nøglehuller ud til en snavset, snæver trappegang.

Året efter var kærlingen der igen.

Den unge mands unge hustru døde.

"Nu!" hviskede kærlingen, som stod lige bag skærmbrættet ved sengen og så på den unge mand. Han sad stum på en stol og stirrede på sin unge hustrus lig,

"Se," sagde han langt om længe til en gammel dame, som stod ved hans side og strøg ham gennem håret, "se, hvor hun er smuk!"

Men kærlingen, som ud og ind kendte hvert tonefald i menneskenes sorg og jammer, hørte den stolte beundring gå gennem hans klage, så hans øjne elske synet af dette ligs skønhed, så hans liv rigere på et ædelt minde og forsvandt som et vift om lysene.

Men året efter var kærlingen der igen.

Ensom, venneløs, slagen over alt, hvor han havde sat sit bedste ind for at vinde, ramt i sit inderste, stod han barhovedet i den bladløse efterårsskov og så månen skinne mellem drivende skyer, stod som en fredløs flygtning, fattig og ensom midt i efterårets fattige ensomhed.

"Nu! Nu! Nu!" sagde kærlingen og stod ved hans side og famlede efter hans hånd.

"Ja!" sagde han, og hans stemme dirrede af brændende glæde, "nu! – hvor er her dejligt! – hvor er livet stolt at leve! – nu som bestandig! – hvor er jeg lykkelig, at jeg lever!"

Og han tog den gamle kærling i sine stærke arme og løftede hende op foran sig.

"Du stakkels, blinde skifting!" hviskede han, "du stakkels, ulykkelige dværg!"

Men den nat krøb kærlingen ned under et muldvarpeskud for at græmme sig, og der sad hun den hele nat og rokkede på hovedet. Og alt, hvad hun evnede, var at mumle:

"Herregud! Herregud! Der var engang en vissen kærling!"

Efterårsaften

Der står et tårn bygget i et skovbryn, et gammelt, vejrbidt tårn med mos og slyngplanter op over alle glugger, med grønt mos i sprækker og i karmens kroge, og med vissen kaprifolie hængende som et tørt, stridt hår ned over tårnets røde sten; kun højt oppe mod øst åbner sig et eneste vinduesgab i de forvitrede mure.

Og deroppe bag vinduets dybe murkarm står en kvinde og stirrer ud mod den nat, som kommer. Hun er lille og mager, og hendes hænder, som hviler på karmen, er hvide som måneskin, og hagen er buet og bleg som kallaens blomst; men hendes øjne skinner sort som beget, der drypper fra en brændende fakkel. Hun står og stirrer ud over en slette, åben som havet, mens skovbrynets råger flyver til vejrs over trætoppene og kredser og tumler ned mellem grenene og skriger dybt inde i skoven. Bag hende ligger det runde tårnkammer halvmørkt og stenkoldt, og en fårekylling piber skingrende i en sprække.

Men ude over sletten er intet at se uden det vinterbrune græs, som sne, der er smeltet bort, har tynget fladt, og mellem græsset enkelte pytter vand, som nær ved tårnet spejler vesthimlens røde og længere borte er grå som skyerne.

Og mens hun ser ud over sletten, hvor luften mørknes mere og mere og stille bliver til diset nat, lytter hun, lytter om ikke vindeltrappens sten skriger under trin, lytter efter en hånds famlen over den lave dørs jernlås, lytter efter et levende legemes støj i det døde tårn, og hører intet uden fårekyllingen og vindens hule drøn i de tomme kamre ned igennem tårnet.

Og hun bøjer sig længere frem og støtter sine albuer mod karmen, og de isnes af den kolde mur, men hun mærker det ikke. Hun ser ikke, at himlens røde er blegnet i pytterne mellem slettens græs, og at sletten, der var åben som havet, drager sig sammen, og hun hører ikke, at skovens råger er tavse.

Thi hun tænker på ham, der kom en nat og bandt sin hest i bøjlen ved tårnets dør og steg til hendes kammer og sov i hendes seng og var redet før dagens gry, på ham, der kom som en byges blæst, og hvis ord var som en skovs sus, og hvis favntag tændte alle drømme i bål og bar solens ild til hendes hjerte, på ham, som lod hende ene med de spor, hans hests hov havde skrabet i muldet for tårnets fod.

Søvnløs, drømmeløs og uden hvile stirrer hun natten i møde.

Thi hun er den ensomme længsel, der sidder stum i vinteren med et øde livs endeløse slette for sig, og bag sig en visnet skov, – den ensomme længsel, syg af at mindes, udødelig ung som håbets vanvid.

– – – Og solen er nede. Op om tårnet vokser nattens dybe skov af mørke.

Akbar

Uden for sin hule i bjergets skygge sidder murabitten, eneboeren, og blunder. Hans skæg er langt og gråt som bjergets sten, og hans hud brun som ørkenen omkring ham og furet og foldet som sandet, når ørkenvinden er gået til ro.

Det er midt på dagen og så stille, som før alt levende skabtes. Sol og sand og bjergets nøgne væg gløder, og luften flimrer som stjernernes skin.

Ned over bjerget kommer Akbar, prinsen, Nedims søn. Kroget og træt søger han fæste for sin nøgne fod og famler sig frem som en blind og stemmer sin ryg og sin flade hånd mod den hede, glatte klippe han er mager som en palme, hans kinder er hule, og hans hud forbrændt af solen. Men hans øjne er store og skinnende, og de lyser som dybe brøndes vand. Langsomt glider hans krumme skygge hen over den solglødede sten.

Så når han ned og slæber sig frem til den blundende munk. Han taler til ham, og hans stemme klager som vindens døn mellem bjerge.

Murabitten vågner og ser op på ham.

"Hvorfra kommer du, og hvem er du, fremmede?" spørger han.

"Jeg er Akbar, prinsen, Nedims søn. – Giv mig vand! – Min mund er en ovn og min tunge glødende jern!" svarer den fremmede.

Murabitten rejser sig og går ind i bjergets hule og bringer en krukke, og Akbar, prinsen, tømmer den langsomt.

"Hvor skyggen her er mild og kølig – skyggen," siger **Akbar** og fører kærtegnende hånden frem og tilbage gennem luften foran sig, "kølig som hendes hår."

Murabitten

"Hvad søger du, og hvem taler du om?"

Akbar

"– – alle vegne er hun – –"

Murabitten

"Allah forvirrer din tale! Hvil dig, fremmede."

Akbar

"– – som det blege vand, du gav mig at drikke, var hun, – det blege, blanke vand – –"

Murabitten *ser længe på ham. Så siger han:*

"Allah planter giftig urt i ørkenen for den, som synder, og leder hans fod, så den stinges, og salter hans bug, til han æder urtens gift. – Hvad har du syndet?"

Akbar

"Kender du trøst for den, hvis dage er som søvnløse nætter – –

Ingen urt har stukket min fod. Hvor jeg trådte, bøjede de stikkende torne sig, og den sultne løve slikkede min hånd."

Murabitten

"Allah tilgive din spot! Dit sind er mørkt som bjergets hule. Sig mig din brøde."

Akbar

"Sandets urt og ørkenens dyr så, hvad du ikke ser – – hvorfor spørger du mig?"

Murabitten

"Mit hår er vissent, søn, og mine år mange. Visdommen blomstrer sent. Tal, ørkenen er om os."

Akbar

"Alle vegne er hun – mellem bjergene og i ørkenen – – her –"

Murabitten

"Allah hører den, som græder. Lad din tunge klage."

Akbar

"Se på solen. Hun var hvid som solen. Og blå som himlen, når den første stjerner tændes, var hendes øjne, og hendes hår var lyst som gult sand og gylden silke – –"

"Søn!" siger **murabitten** og griber om Akbars håndled, "en vantro har kastet sin skygge over din sjæl."

Akbar

"– – hendes lemmer var smidige som vingerne på flodens fugle, og hendes sjæl var som morgenens lys og dalenes dug

– –"

Murabitten

"Hvorfor – sig mig det – hvorfor forlod du dit harems kamre og dine havers skygge? Hvad vil du her? Hvorfor gjorde du så?"

Akbar

"Mit hus er tomt og mine haver øde."

Murabitten

"Gud er stor! – og den, din tunge priser – –"

Akbar

"Hendes legeme er blegt som månen, og hendes sjæl – –"

Murabitten

"Gud er stor! – Tal!"

Akbar

"Jeg har dræbt hende."

Murabitten

"Allahs visdom er som stjernerne, der skinner i natten, og hans nåde som skyens regn!"

Akbar

"Min tunges ord og min tales lyd dræbte hende – langsomt – som sandet suger en kilde. Min sjæl dræbte hendes. Jeg,

sjakalen fra den øde ørken, dræbte luftens silkevingede hejre.

Hendes tale var som solens glans over de fjerne bjerges hvide sne, og hendes hånd let og blød som flodens vande over bundens græs. Og hun var min som solen er dagens, og mit hjerte var hendes.

Og når aftenen kom, og duerne kurrede omkring os, og kameldriverne råbte i fjerne gader, sad hun hos mig og fortalte om frankernes byer og lande langt borte. Og når hun tav, så hun på mig. Og jeg kyssede hende og hængte perler om hendes hals. Men hendes sjæl var borte i de lande, hun talte om. Og hendes øjne spurgte, om jeg ikke længtes som hun. Da var min mund lukket og min pande mørk, og min arm lå fast om hendes liv –

– til en nat det sorte mørke spejlede sig i springvandets kumme og himlens stjerner stod tæt som gyldent sand, da løstes min tunge og talte ord kolde som dyndets kryb og stikkende som slangens øje. Og hun lænede sit hoved mod min skulder og tav, og stille fulgte hun mig dag og nat, og fra hendes læber lød kærlighedens ord. Men bag mundens smil græd de blege drømme, og hendes kind blev hvid som kalk, og en morgen, da flodens vande lysnede, var hendes legeme visnet og hendes øjne grå som stenen."

"Mangfoldige som dalens aks vokser kvinderne!" siger **murabitten**. "Allah læge din sjæl og stryge soten af dit hjerte."

Akbar

"Min sjæl er brudt som et sværd, og dagene, som går, huler mit hjerte. Alle vegne, hvor jeg vender mig, er hun – –

Jeg så dem, kvinderne – i torvets sol så jeg dem – og mit blod størknede som leret, og sorgen var over mig. Igennem byens gader løb jeg, og jeg råbte hendes navn, og jeg hviskede det og kaldte. Ind i mit hus løb jeg, gennem kamres og ganges skygge; men der var tomt som i en fremmeds bolig, og mine slaver, som så mig, kastede sig ned, – Allah! Allah! råbte de og græd. Og ud langs floden løb jeg, og de mætte gribbe vågnede mellem klipperne og skreg –"

Murabitten

"Søn af Nedim, bliv her i bjergets hule, og lad dine fødder hvile. Ørkenens fred vil gøre din sorg stille og du vil atter vende tilbage til dine heste og slaver, og kvinderne vil synge for dig, og dine dage blive milde."

Akbar

"Evig er jeg ene – ene levende. Hvad jeg ser, fylder mig med død. Glemt af den døde lever jeg – –"

Murabitten

"Ørkenens sol brænde din forstand, og sandet visne din fod. Dårens tale flyder af din mund!"

"I ørkenens sand vil jeg skjule mit ansigt," siger **Akbar.** "I ørkenens sand vil jeg skjule mit ansigt, til min ånde standser, – – som hendes læber brænder det hede sand – – men til dig,"

siger han og ser på murabitten, "til dig vil mændene fra staden komme og spørge dig om mig, og du skal pege på ørkenen, som er uden grænser, og din mund skal tale sorgens jamrende vanvid!"

Kærlighed

Der var engang en lille pige, som blev forelsket i en ung mand med et kønt ansigt. De kyssede hinanden og talte sammen, og gennem kys og ord blev livet hende lyst og stort.

Men så kom en dag den unge mand og sagde, at livet var meget større. Der var flere unge piger til end hun, og han havde kysset en anden.

Det bed hun i sig; men han havde ikke ret, syntes hun; livet blev mindre.

Så kyssede han den tredje og den fjerde og fortalte, at verden voksede bestandig for ham.

Den lille pige var så klejn; hun fandt, at hvis verden var så stor, ville den kvæle hende.

Hun så på den unge mand, som hun elskede, og begreb ikke, at noget var større end hendes kærlighed.

"Ingen elsker dig som jeg!" sagde hun.

Det var hovmod, svarede han.

"Jeg kunne dø for dig!"

Det havde han ikke brug for, det var ikke nødvendigt.

Så kaldte den lille pige på sin gud og græd for ham.

"Mit barn," sagde den gamle Vorherre, "engang vil han vandre til din grav og plante roser på den og græde, fordi han mistede dig, græde for dig alene og kalde på din kærlighed. Sådan er mandens lod!"

Men den lille pige tog Vorherres hånd.

"Det må han ikke! – han må ikke græde! Du skal lade ham glemme mig!" bad hun.

Det lovede Vorherre.
Og den lille pige takkede ham og var lykkelig som aldrig før.

Tudserne

Der sad to tudser i et jordbærbed og stirrede på det samme røde, runde bær.

"Hvad tænker du på?" spurgte den ene og rundede sine øjne halvt ud af hovedet.

Den anden spilede sit gab op som en åben sæk.

"Dejligt gråvejr!" sagde den.

Så hoppede de begge jordbærret et stort hop nærmere og sad og stirrede hid og did, som om de ingen ting tænkte på.

Men pludselig slog den ene gabet sammen om jordbærret, så det forsvandt i sækken.

Der sad den så og svælgede og blev ganske tyk.

Men den anden, som sad slunken, pustede sig op og blev lige så tyk.

"Tak, fordi du gjorde det!" hulkede den, "jeg rørte det ikke, jeg så det blot; jeg springer omkring med det, som er det fineste, med mindet!"

Så hoppede de hver til sit.

Men siden har to guldsmede, som så og hørte det, græmmet sig gamle ved at tænke over, hvem af de to der egentlig var den, der besad jordbærret inderligst og intimest.

Fanden

Nede i Helvede sad Fanden og rullede med øjnene. Han havde ingen sjæle fået i lange tider.

Men så fik han en idé, og den var så god som en hel sjæl. Øjnene holdt op at rulle og stod stive og stille midt i hans sorte ansigt.

"Funtus!" sagde han, og det havde han ikke sagt siden den gang, han traf sin oldemoder på en dansebod.

Og ud fo'r han så gesvindt, at ingen endnu har fundet rede i, hvilket vindue det var, han slap ud af.

Men oppe på Jorden gik en mand og stred for ret og skel iblandt menneskene og for det, som var sjæl og sandhed. Ham begyndte Fanden at kredse om, først som et hånligt fløjt, så som et bredt grin og til sidst som ingen ringere end Fanden selv.

"Morer du dig?" spurgte han ham, der stred for sjæl og sandhed.

Svaret, han fik, var en mismodig hovedrysten.

"De er dig for stærke, hvad?" sagde Fanden og godtede sig over mandens mismod – "og de hører ikke på dig, og de begriber dig ikke, og du kunne lige så gerne forsvinde!"

Og manden nikkede og nikkede, som sad han og hørte på sine egne tanker, – og så skød han sig.

Da gned Fanden sit svinelæders maveskind, for nu havde han forlokket en af de fineste sjæle, og så fo'r han hjem til Helvede med den.

Men da han kom til Helvede, var han tomhændet. Han så på sine hænder, vendte og drejede dem og så sig om, og så gav han sig til sidst til at stirre op gennem skorstenspiben, op i den lyse himmel. Og deroppe så han den forlokkede sjæl hvile ud på Vorherres eget skød.

"Han tilgiver alting! Det er en god idé!" sagde Fanden, "men den må ikke komme ud!"

Og så fo'r han rundt til en hoben præster og klagede sin nød, og de lovede at tale hans sag.

Og det gjorde de.

Men St. Peder og Vorherre – de tilgav også præsterne.

Derover tog Fanden sin død, så de, der vil høre om ham, må gå til legenderne.

Sommernat

Jeg hører i natten to stemmer tale. Den ene er jævn som en landevej og tung og uden klang som en kværn, der maler. Den anden hører jeg, som bar blæsten den ud fra en stor skovs dyb, og den er som kildens klunk i kløfter og som et ekko af alt levendes lyd.

"Hvad vil du mig?" siger stemmen, der er tung og klangløs, "dine ord er løgn, og jeg er led og træt af dig og dit."

"Hvorfor er du træt, og hvad løj jeg?" spørger stemmen, der kommer som fra skove.

"Du løj med eventyr. Jeg søgte dem, og jeg gik mig træt i en ørken."

"Hvor søgte du?"

"Overalt, i alle døgnets kroge, alle vegne, hvor jeg kom."

"Vis mig dine hænder!" siger røsten fra skoven og går gennem stilheden som et stort vingefangs sus.

"Mine hænder – de er hvide som min dag er tom."

"Vis mig dem – vis mig dragens blod på dine hænder og prinsessens ring."

Stemmen, der er som landevejen, ler.

"Taler du endnu om drager og prinsesser," siger den. "Jeg traf ingen, jeg traf intet uden mig selv og min søgen."

"Dig selv – og din latter og din gråd."

"De løb i sandet, jeg mindes dem ikke."

"Sig mig, hvad du mindes."

"Jeg mindes intet, intet uden dage, der fulgte urets viser skiven rundt, døgn efter døgn den samme skive rundt."

"Og de dage, da du var ung," hvisker det, som når store træer suser, "da du løb fra dine forældres hus for at vinde og ikke vidste hvor og ikke hvad, da du elskede, da du aldrig søgte, da du red mod slottet og spurgte ingen om vej."

"Du taler om ting, jeg ikke kender," svarer stemmen, der er tør som frossent løv. "Aldrig forlod jeg hus og hjem, og altid spurgte jeg om vej, hvor jeg kom."

"Og den gang, du stod for dragen, – den gang din elskov græd blod?"

"Så hed var aldrig min elskov, aldrig! – og jeg har levet længe."

Da siger stemmen, der var som kildens klunk, og bliver som dønet af en fjern flod, der stemmer strømmens ryg mod en lang vinters is:

"Jeg kender dig," siger den, "du er skiftingen, de bar til prinsens vugge."

Så tier stemmerne længe.

Da taler omsider den røst, der kommer som fra skove, og den er stille som en solnedgang.

"Du, som jeg aldrig så i dagens lys," siger den, "du, som jeg aldrig fandt, hvor lykken vindes, du, der gemmer dig som viben og håner og ler, – ved du, at nætter og dage hører jeg dig kalde og din stemme skælve af gråd, mens du spotter mig som løgner. Ved du, at når løvet falder, og skoven er tåge og våde, nøgne stammer, hører jeg dine trin over de sorte blade og ser dig vandre hvileløs ad stier, som aldrig endes, og som løber fra slot til slot. Ved du, at når prinsessen står brud, ser jeg dig uden for slottets gitterport stirre mod de skinnende ruder. Og ved du, – du som er hån, hver gang du taler, – at ingen bloddråbe af

nogen prins, som dræbes af dragen, brænder jorden så hedt, som når du græder ensomt i natten."

Og jeg hører eventyrets skifting le, og så er natten stille viden om.

Men med ét skælver luften svagt, og langt borte fra kommer det klangløst;

"Hvorfor tier du? – hvor er du? – fortæl mig eventyr! – fortæl mig om livets lykke!"

Eventyrets fe

Der var engang en modig prins. Alle denne verdens prinsesser og halve riger kunne han let nok have vundet, om han havde villet. Der var ikke det eventyr til, som ikke han havde indladt sig på. Men der var det besynderlige ved ham, at indlod han sig på eventyr, så var det for eventyrets skyld og ikke for lønnens. Prinsesserne lod han sidde, men eventyrene opsøgte han. Så faldt det ham en skønne dag ind, at også han en gang burde unde sig en frugt for sin umage, men stor og svulmende skulle den være, større end alle de andres. Og så gik han ud for at finde og vinde selve eventyrets fe.

Alle de stier, der førte til prinsessernes slotte, og som han og alle andre prinser kendte ud og ind, gik han hastigt forbi. Først da han havde alle kendte vej spor mange dage bag sig, begyndte han at se sig om efter den, han søgte.

Dagene gik, og lige ensomt var der om ham. Dybt ind i store skove brød han sig vej. Der lå de åbne pletter inde og lyste i solen og lokkede ham som gyldne fepaladser. Men kom han der, var det kun sol på græs eller sol på vand. Og op over bjerge, hvis toppe skinnede som tårntinder af sølv, steg han. Men stod han deroppe, var tårnene fjeld og det flimrende sølv is og sne. Så gik han der hen, hvor storm og uvejr rasede, og kaldte på den, han søgte, og spilede sine øjne vidt åbne og stod og stirrede, hver gang lynene flammede. Men ingen ting så han, intet andet end ensomheden omkring ham.

Alligevel drog han videre og videre. For indvendig bar han på et billede, der var så stolt og strålende og ungdommeligt, at det

drev ham frem og holdt ham oppe, lokkede ham som sejr og fest og evig sol, – billedet af eventyrets fe.

Da gik han en efterårsaften over en flad og fattig egn langt ude mod vest. Skyerne drev tunge og grå hen over det endeløse, øde land. Men længst ude i vest stod en nøgen himmelstribe, og dér sank solkuglen glødende og stor.

Ud mod denne himmelstribe gik han, gik og gik, og da mørket begyndte at falde, og han løftede hovedet for endnu en gang at se ud over egnen, om ingen var ham nær, stod han i en trang og trist borggård. Døre stod åbne ind mod mørke gange, men ingen lyd af liv var at høre, og bag ham var porten stænget. Da ville han råbe, men tav og så op mod borgens tårne, der sorte tegnede sig mod den sorte himmel, og trådte over et trin ind i en af de øde gange og famlede sig frem gennem en luft, der var våd og kold som regn.

Men pludselig var gangen vegen, og han stod i et kammer foran en kamin, hvor resterne af en ild lå og glødede som solen, der sank. Og tæt ved kaminen sad en kvinde.

Han så kun hendes ansigt. Skæret fra gløderne lyste op over det, lyste på det alene, og det var ungt og skært, men så forunderligt smilløst som et blad af en hvid blomst, og fra dette blege hoved så to øjne på ham, store og sorte og med et blik, som hvilede den sjæl, der gav det liv, langt ude i den ensomme nat.

Prinsen stod og stirrede. Han havde glemt alt, sejr, fest, solskin og eventyrets fe, glemt det alt sammen for en tavs sørgmodighed, der steg til hans hjerte og gjorde ham til en anden end den, han til dette øjeblik havde været.

"Hvem er I?" hviskede han og vidste knap af sine egne ord og lyttede forundret til sin egen stemme, – så fremmed klang den ham, som steg den fra en afkrog i hans inderste, der havde været stænget indtil denne time.

Den blege, stille kvinde så endnu en stund på ham. Så skiltes hendes læber, og hendes mund rødmede svagt.

"Hvem søger du?" spurgte hun, og hendes stemme lød så gennemsigtig skær, som gled den over en dugget eng.

Men da fandt prinsen sig selv igen og så frejdigt og ungt på hende.

"Jeg søger eventyrets fe!"

De store, sorte øjne så ind i gløderne, og mens de stirrede i ilden, spurgte den klare stemme dæmpet:

"Og hvorfor søger du eventyrets fe?"

"For at gøre hende til min!"

"Og hvad vil du vinde i hende?"

"Det højeste, som kan vindes, det aldrig overvundne mod, den evige ungdom, smilet, som aldrig falmer, snildet, som aldrig dør, den lykke, der sidder dværg og trold for højt, og som ler sig sejren til og aldrig ender!"

Atter så de store øjne på ham, og det blege ansigt var vendt imod ham.

"Hvor du er lykkelig," sagde hun, "du, som tror så blindt!"

"Du kender altså ikke eventyrets fe?"

"Jeg kender den mund, som ler, fordi den blev træt af at klage."

"Men eventyrets fe?"

Da blev en hvid, kølig hånd rakt frem imod ham. Han så på den og så i det samme, at hele denne blege kvinde sad som

klædt i mørke.

Og atter steg sørgmodigheden ham til hjertet, og han greb om hånden.

"Hvorfor er du så bedrøvet?" spurgte han.

"Jeg tænker på den lykke, som aldrig ender."

"Men du ser ud, som om du sørgede," sagde han.

"Fandt da du den lykke?"

"Jeg søger den eneste, der kender den."

"Men om nu hun var lam og blind og gammel!"

"Eventyrets fe!"

"Ja, eventyrets fe, – hvis hendes latter nu var som den lammes krykkestok, den han støtter sig til for ikke at falde, og alt hendes vid den lammedes vittighed, når han i triste øjeblikke gør sig lystig over sine krykker for ikke at forgå af græmmelse, – og hvis den lykke, som du taler om, og som hun alene kender, var hendes hjertes allerhåbløseste længsel, – hvis alle hendes eventyrs sejr og sol var stakkels spottende drømme i en sjæl, der så menneskenes armod, – og snildet, som du taler om og priser, – – sig mig, om du fandt snildet i det enfoldige barns mund eller i dens tale, der havde levet længe og set meget?"

Prinsen stod med den hvide, kølige hånd i sin og så ind i det blege, lysende ansigt.

"Fortæl mig et eventyr af dine," bad han sagte, "fortæl du mig et!"

"Og hvorfor det? – det ville jo ligne de tusinde andre, du hørte."

"Sig mig da," bad han, "hvem er du, som jeg er kommet til?"

Atter så de store øjne ind i gløderne.

"Hvem anden vel end den, som du har søgt i sol og på bjergenes tinder, men som bor langt ude imod vest, hvor dagen går under og solen slukkes som de gløder dér, der stråler og fortæres af den svidende ild, som er deres liv."

"Eventyrets fe!" hviskede prinsen og blev stående og så ind i dette hvide ansigt, som lyste imod ham så ungt og skært og så forunderligt smilløst, blev stående foran denne skikkelse, der sad som klædt i mørke, blev stående og stirrede ind i disse store øjnes tavse, sørgmodige nat. – –

... Og dér står han endnu.

Om "Vejbred"

Forfatter: Viggo Stuckenberg (1863-1905).
Org.udgave: *Vejbred. Smaa Æventyr og Legender* af Viggo Stuckenberg. Det nordiske Forlag – Bogforlaget Ernst Bojesen, København 1899. Denne udgave er baseret på førstudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Raphael Kirchner (1876-1917): Forsidebillede til "*Fables I-VI*" (1903).

ISBN 978-87-7628-133-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-369-9 (Ølstykke 2014).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk